

Pesca i Societat

Socio-ecosistema Pesquer: reptes globals i locals

Socio-ecosistema Pesquer: reptes globals i locals

“Ha canviat la direcció del vent, abans entrava més llebeig, ara entra més llevant”

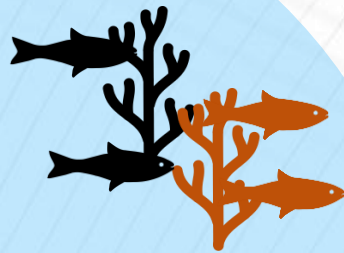
“Els últims 2-3 anys la temperatura de la mar ha augmentat bastant”

“Quan l’aigua està més calenta, el peix va a cercar altres puestos a més profunditat”

Socio-ecosistema Pesquer: reptes globals i locals

Impactes ecològics

Canvis d'hàbitat

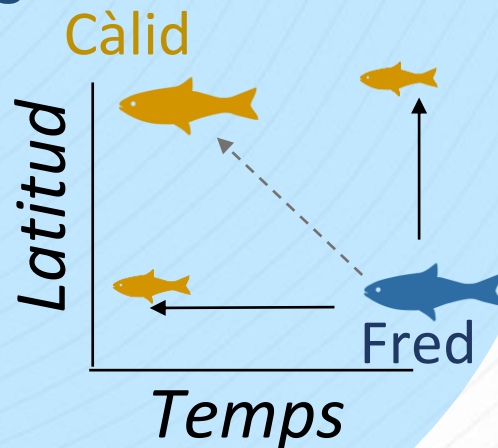
Canvis en fenologia

Càlid

Latitud

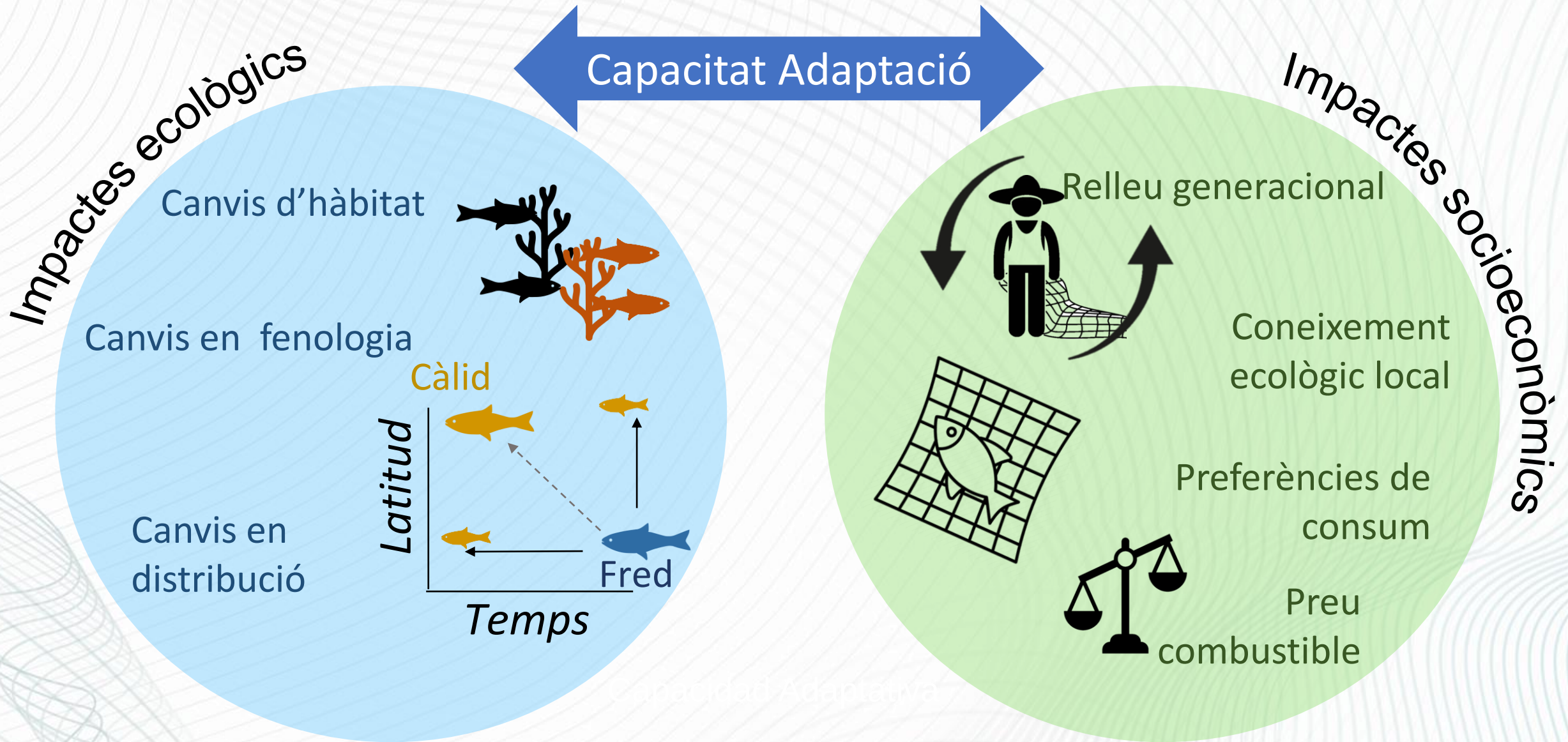
Canvis en distribució

Temps

Capacitat Adaptativa

Socio-ecosistema Pesquer: reptes globals i locals

Socio-ecosistema Pesquer: adaptació al canvi climàtic

Organización de las Naciones
Unidas para la Alimentación
y la Agricultura

Directrices voluntarias para lograr la
sostenibilidad de la pesca en pequeña escala
en el contexto de la seguridad alimentaria
y la erradicación de la pobreza

9. Riesgos de desastres y cambio climático

9.2 Todas las partes deberían reconocer y tener en cuenta los efectos diferentes de los desastres naturales y causados por el hombre y del cambio climático en la pesca en pequeña escala. Los Estados deberían elaborar políticas y planes que aborden el cambio climático en la pesca, en particular estrategias para la adaptación y mitigación, cuando proceda, así como para el aumento de la resiliencia, en consulta plena y efectiva con las comunidades pesqueras, incluidos los

ESTRATEGIA 2030 DE LA CGPM

PARA LA PESCA Y LA ACUICULTURA
SOSTENIBLES EN EL MEDITERRÁNEO
Y EL MAR NEGRO

Organización de las Naciones
Unidas para la Alimentación
y la Agricultura

Comisión General
de Pesca del
Mediterráneo

Acciones 1.4. (B) Aplicar una estrategia de adaptación .... mediante la integración de medidas adecuadas de mitigación y adaptación en los planes de gestión

imedeia
CSIC

EXCELENCIA
MARIA
DE MAEZTU
2023-2027

CSIC
CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

Socio-ecosistema Pesquer: adaptació al canvi climàtic

BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO

Núm. 66

Sábado 18 de marzo de 2023

Sec. I. Pág. 40658

I. DISPOSICIONES GENERALES

JEFATURA DEL ESTADO

7052 **Ley 5/2023, de 17 de marzo, de pesca sostenible e investigación pesquera.**

7052 **Ley 5/2023, de 17 de marzo, de pesca sostenible e investigación pesquera.**

encima de los niveles que puedan producir el Rendimiento máximo Sostenible.

8. El enfoque integral e integrado del sector pesquero en el marco de la economía azul que asegure la coordinación intersectorial y reconozca al sector de la pesca su estrecho vínculo con otros sectores presentes en los océanos.

9. **La adaptación y mitigación del cambio climático.**

10. El ejercicio ordenado de la actividad pesquera de acuerdo con lo dispuesto en el Real Decreto 363/2017, de 8 de abril, por el que se establece un marco para la ordenación del espacio marítimo.

Artículo 5. *Igualdad de trato y oportunidades.*

Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica

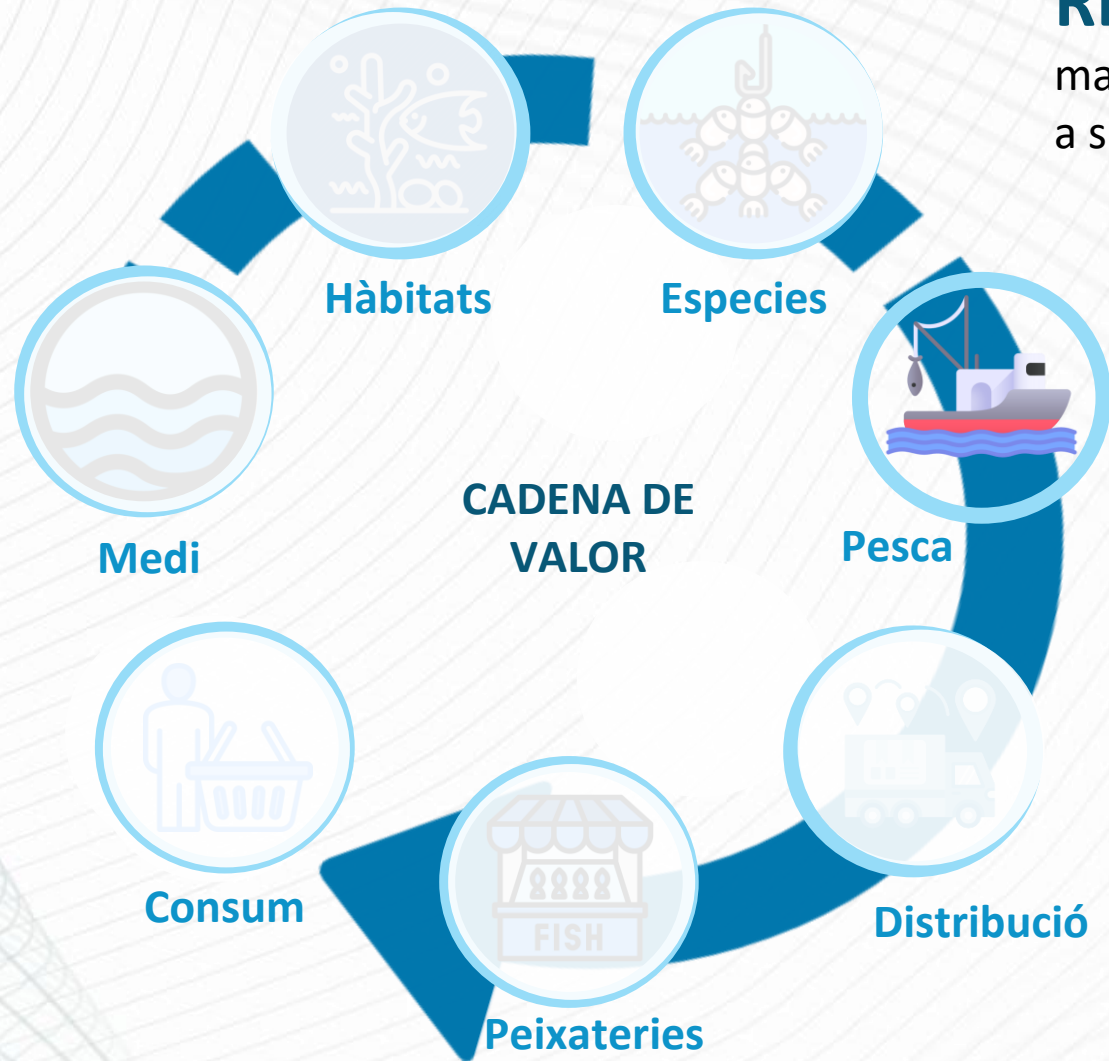
Ex. Promoure consum local

Integrar l'adaptació al canvi climàtic en les polítiques pesqueres i plans de gestió

Socio-ecosistema Pesquer: adaptació al canvi climàtic

REpte: garantir la sostenibilitat de l'activitat pesquera maximitzant i preservant la biodiversitat mentre es transita cap a sistemes alimentaris sostenibles.

REPTES SOCIALS AL SISTEMA PESQUER

Reptes socials al sistema pesquer

Normativa, burocràcia i inspeccions

"Hi ha moltes inspeccions, a vegades et sents com un delinquant"

"Necessitem una gestió local, les lleis són molt generals i estan poc adaptades"

"S'hauria de prohibir les xarxes de 6 passades tota la nit"

"La normativa és molt poc flexible"

"Hauríem de poder gestionar els dies que sortim (5 dies, però no obligatoriament parar els caps de setmana), per adaptar-se a les tempestes"

"Hi ha massa burocràcia"

Altres activitats

"Als recreistes (pescadors recreatius) no els inspeccionen"

"Més normatives i restriccions per als pescadors recreatius"

"S'haurien de reduir les barques recreatives, són molts"

Investigació

"Les vedes no están adaptades"

"Hi ha un gran problema amb els dofins"

"Hi han espècies protegides que son una plaga. S'hauria de fer més estudis"

Relleu generacional

"S'hauria de crear una escola de mar i facilitar la formació"

"La inversió inicial és gran. Hauria d'haver-hi ajudes per començar l'ofici"

"Vull ensenyar l'ofici al meu fill i no el puc portar a la barca"

Comerç i consum

"La subhasta a la baixa fa que no sàpiguem quin jornal tindràs, i a vegades el preu és molt baix"

"Hi ha peix que abans la gent menjava i ara ja no, no se ven"

Reptes socials al sistema pesquer

20- Posar més vigilància contra el furtivisme.	4
5- Fer més inspeccions a restaurants i mercat.	3
12 -Adaptar les normatives europees a les demandes dels pescadors locals.	3
11- Afavorir la incorporació de la dona.	-3
23- Fer una reserva integral al faralló d'Aubarca.	-3
3- Fer un centre d'interpretació de la reserva marina al far de Capdepera.	-4

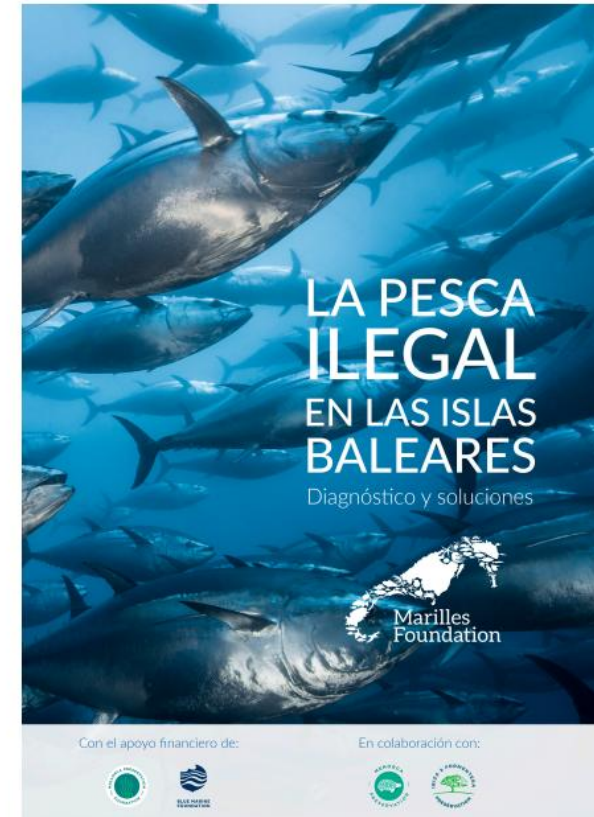
Martin-Estarellas, 2025

COMPLIMENT NORMATIU

-La pesca furtiva és comú, i és de coneixement popular la venda al mercat negre, l'ús de més arts dels permesos per la regulació, o la existència de pescadors professionals retirats que encara comercialitzen amb les seves captures.

Requereix d'abordar-la amb més vigilància, consciència ambiental i aplicació de la llei. La UE i els estat membre han de establir plans de gestions i legislació específica.

+ La reserva marina del Llevant de Mallorca, sin vigilancia por un conflicto de intereses

La empresa contratada por el Ministerio denuncia «intrusismo laboral» en el control de estos espacios protegidos

Una embarcación de vigilancia, en el puerto de Cala Rajada. / BIEL CAPÓ

Detectan pescado procedente de la pesca recreativa en varios restaurantes de Ibiza

Los servicios de inspección pesquera del Govern y del Consell de Ibiza han realizado controles en los establecimientos de restauración de la isla

Las infracciones registradas son consideradas como graves / CONSELL DE IBIZA

La impunidad de los furtivos en Menorca: el GOB denuncia la falta de sanciones de pesca

En 2023 apenas se tramitaron 14 expedientes a partir de las actas de los distintos cuerpos vigilancia

La Reserva Marina del Norte de Menorca pierde biomasa pesquera, según los últimos estudios | Gemma

Menorca | Local

La venta ilegal de langosta es la mayor actividad de pesca furtiva en Menorca

Un informe de la Fundació Marilles estima que el 70 % de lo que llega a los restaurantes en verano no se declara

ADOPCIÓ DE LES NORMATIVES EUROPEES A LES DEMANDES LOCALS

Diario de Mallorca

+ Huelga de pescadores: «Todo el sector pesquero de Baleares se va a ir a la mierda»

- Las 266 embarcaciones de 'bou', de cerco y artes menores secundaron el primer día de paro en señal de protesta. Los patrones de los diversos navíos aseguran que acabar con la pesca de arrastre haría desaparecer a todo el resto del sector pesquero de Baleares
- «Si se aprueba la medida la gente nunca más volverá a comer gambas mallorquinas»

La flota pesquera de Mallorca permaneció ayer, y proseguirá hoy, amarrada en protesta / B. RAMON

MANCA DE RELLEU GENERACIONAL

-NO FUTURE (Lloret, 2016)

-Mesures (Martín-Estarellas et al., 2025)

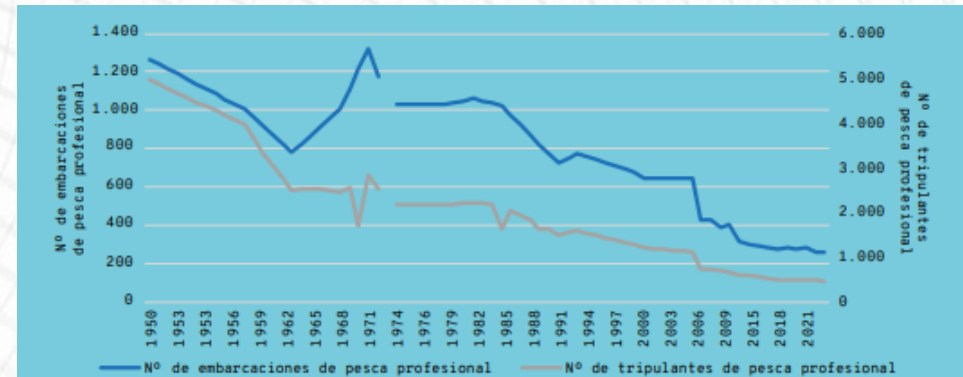
Ajudes

-Acceptació

-No prioritària

CANVI D'USOS DE LA MAR

-Tendència a la baixa

-El sector pesquer professional de les Illes Balears es troba en recessió. En els darrers 70 anys, les embarcacions s'han reduït un 80 % i la tripulació un 91 % (Marilles, 2021)

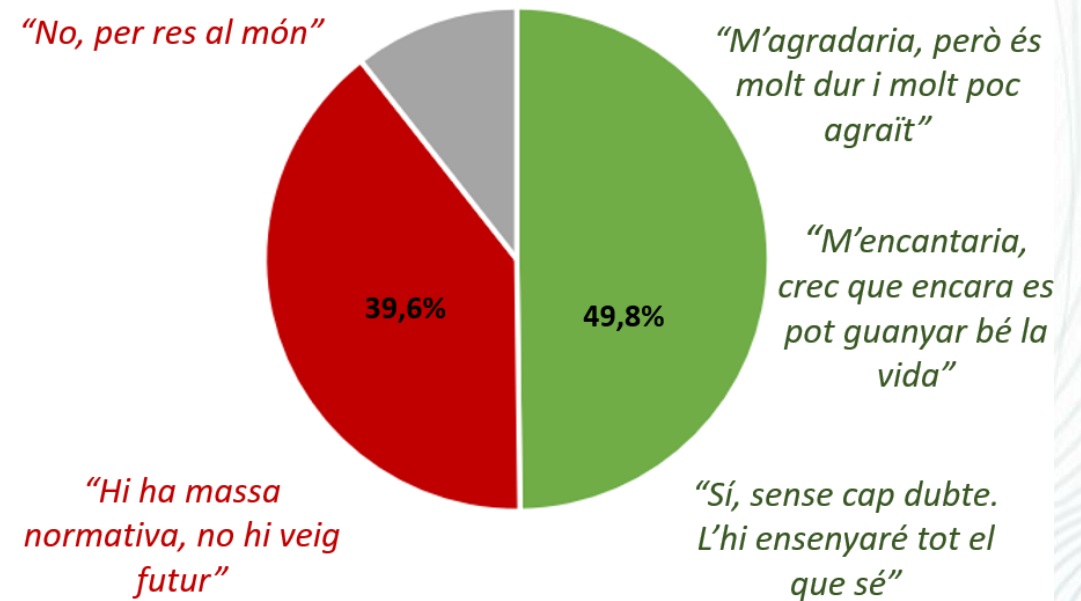
PÈRDUA DE CONEIXEMENT LOCAL

MANCA DE RELLEU GENERACIONAL

☐ Li agradaria continuar dedicant-se a la pesca d'arts menors?

☐ En cas de tenir-los, li agradaria que els seus fills/es o nebots/des es dedicaren a la pesca d'arts menors?

■ Sí ■ No ■ NS/NC

MANCA DE RELLEU GENERACIONAL

-NO FUTURE (Lloret, 2016)

-Mesures (Martín-Estarellas et al., 2025)

Ajudes

-Acceptació

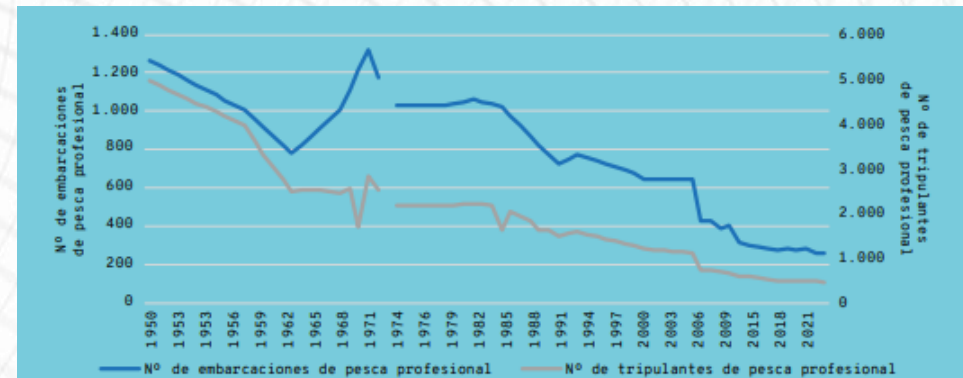
-No prioritària

PÈRDUA DE CONEIXEMENT LOCAL

CANVI D'USOS DE LA MAR

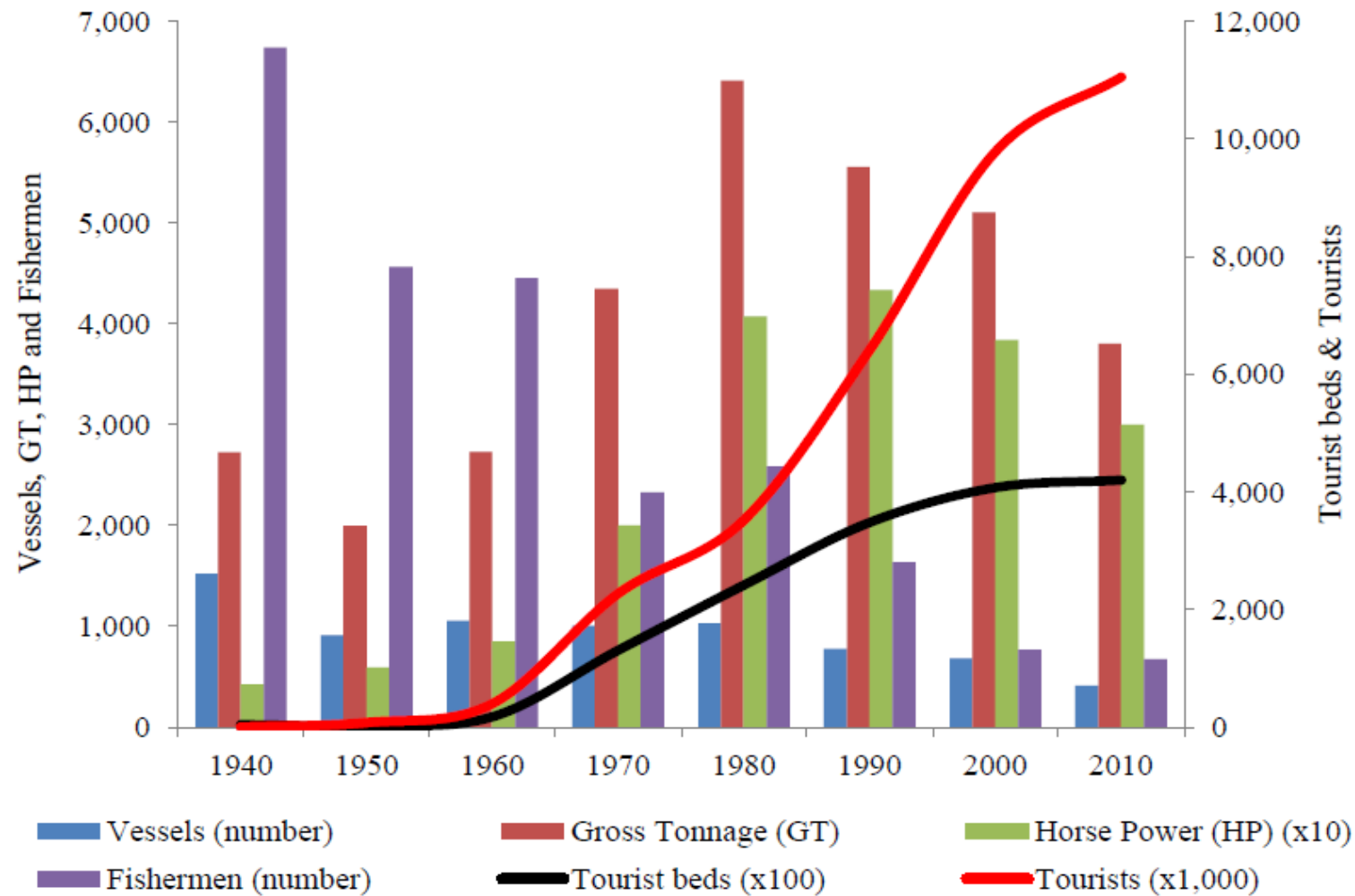
-Tendència a la baixa

El sector pesquer professional de les Illes Balears es troba en recessió. En els darrers 70 anys, les embarcacions s'han reduït un 80 % i la tripulació un 91 % (Marilles, 2021)

CANVI D'USOS DE LA MAR

Murray-Mas, 2015

PÈRDUA DE CONEIXEMENT LOCAL

IMPACTES CULTURALS

- Els ecosistemes marins són essencials per al benestar humà, no sols pels recursos que proporcionen si no també per les profundes connexions culturals (Barbier, 2017)
- Pesqueries com pedra angular de les economies locals costaneres durant segles i estan profundament lligades al patrimoni i als valors tradicionals (Altiok, 2021).
- La connexió històrica i cultural entre les comunitats mediterrànies i el mar s'està empobrint (Said & MacMillan, 2020).

PÈRDUA DE CONEIXEMENT LOCAL

IMPACTES CIENTÍFICS

-El coneixement local no sols pot proporcionar informació interessant sobre l'evolució passada i l'estat actual de les pesqueries, si no que ha demostrat ser clau per proporcionar informació a llarg termini sobre les tendències de captures i l'evolució dels ecosistemes, podent contribuir de manera significativa sobre la definició de futurs escenaris de gestió (Bastari et al., 2022).

GUARDIANS DE LA MAR

PARTICIPACIÓ - ALIANÇA

DISTRIBUCIÓ I VENTA DE PRODUCTES PESQUERS

Nivell estatal

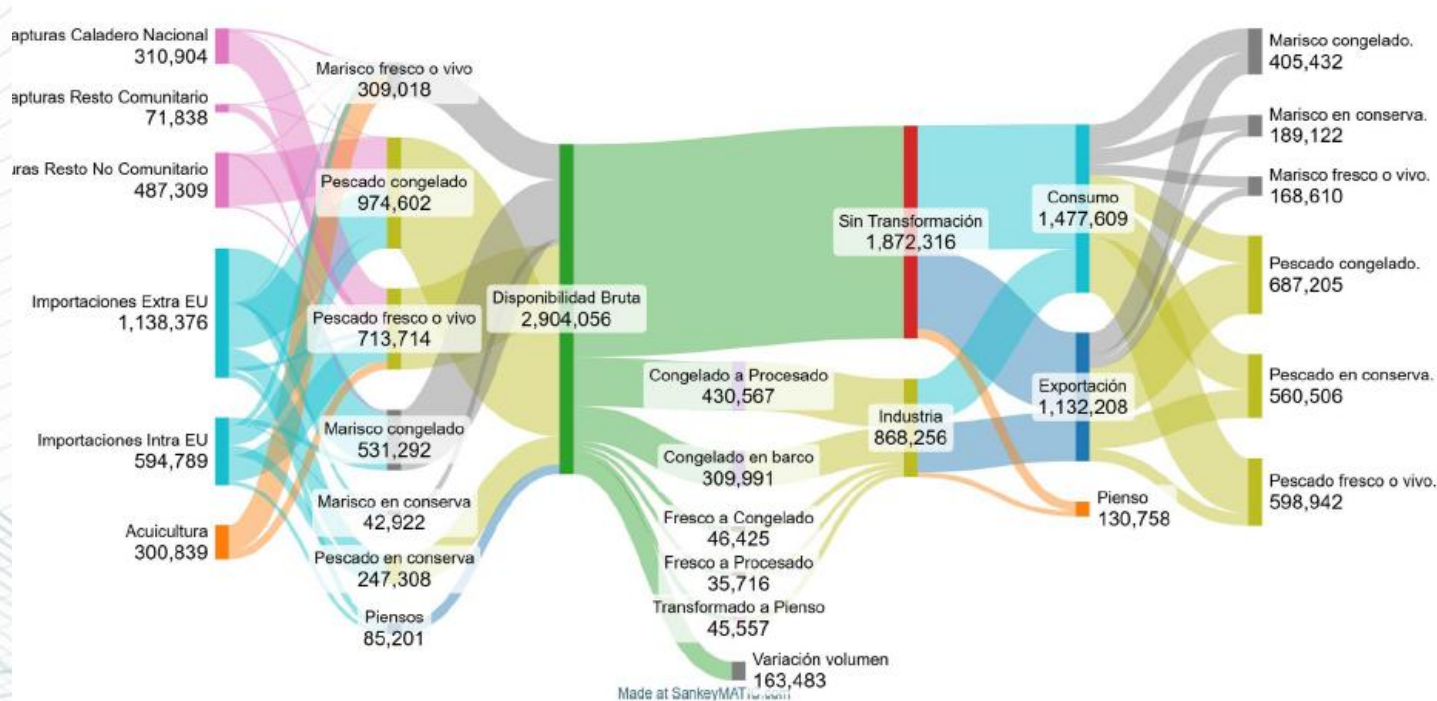

Figura 15. Representación de las cadenas alimentarias pesqueras en la actualidad. Valores medios para los años 2017-2021, expresados en toneladas.

❑ Gran dependència de les importacions

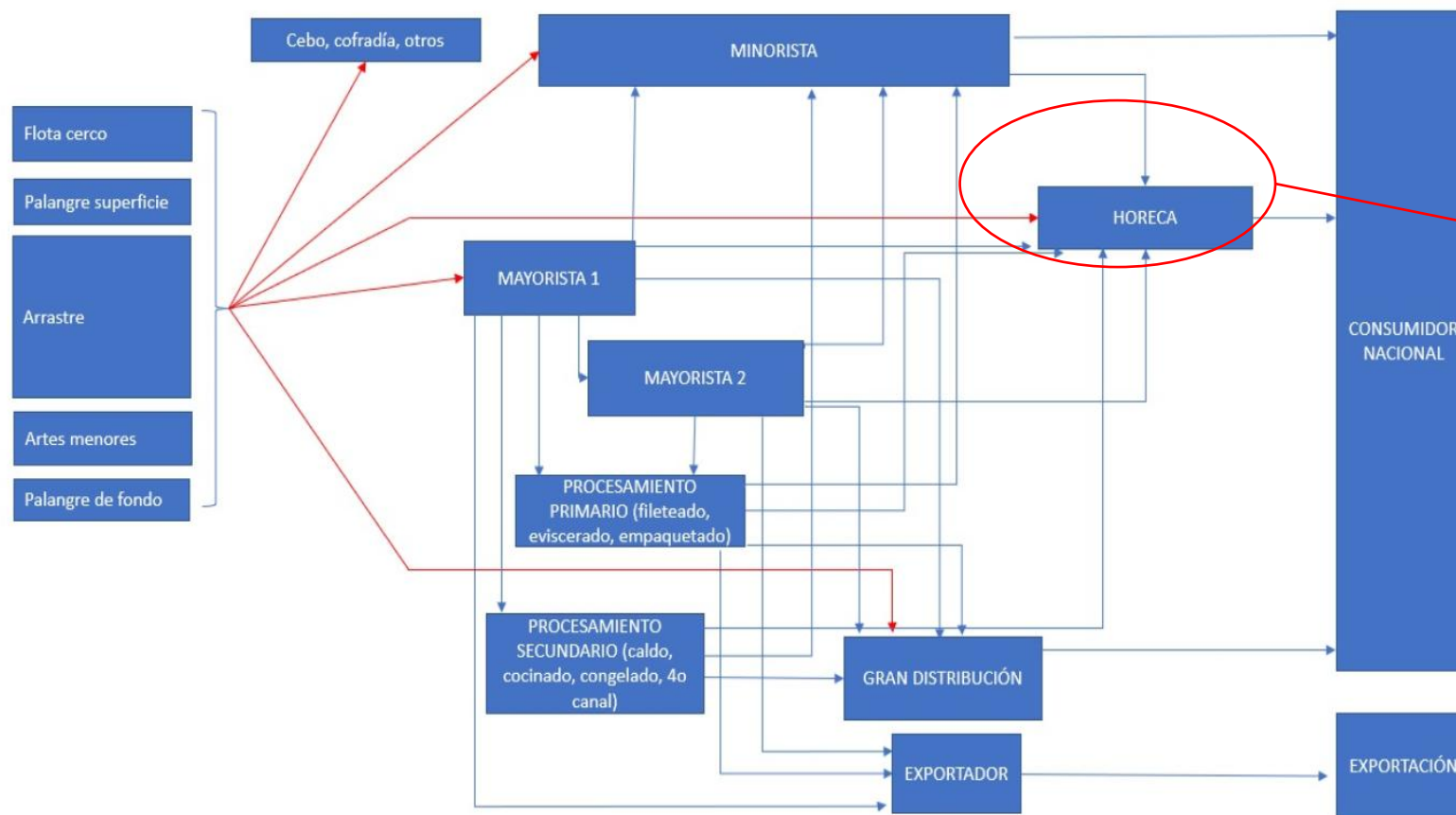
> 50%

❑ El **producte congelat** té una major aportació a la disponibilitat bruta que el producte fresc.

❑ El principal ús **per consum**, però també hi ha un important volum que va a **exportacions**.

DISTRIBUCIÓ I VENTA DE PRODUCTES PESQUERS

Mallorca

- Distribució minorista → 50% del valor del peix.

- Grans superfícies → 21%

- Distribució majorista → 20%

Rol molt minoritari:

-La major part de la seva activitat de comercialització es basa en peix de fora

Ortega et al., 2023

DISTRIBUCIÓ I VENTA DE PRODUCTES PESQUERS

FORA VILA VERD

Peixateres, patrones i pescadores, la figura femenina en la comunitat pesquera

8 MARÇ 2023

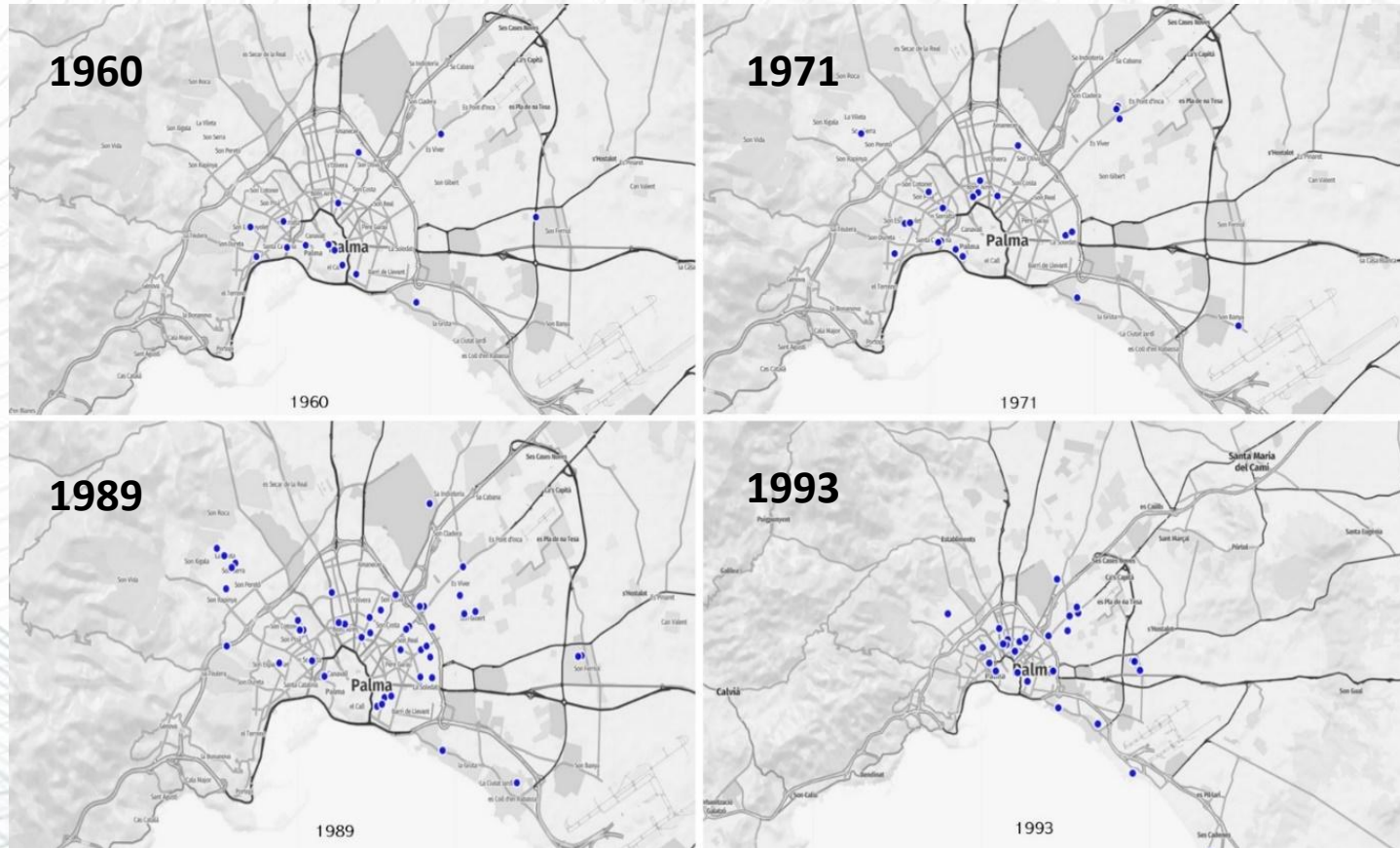
Les dones han tingut un paper actiu i fonamental en tota la cadena de valor associada a la pesca
(Domínguez 2024; Domínguez, tesi doctoral en curs):

- Pescadores
- Armadores
- Patrones
- Peixeteres

PÈRDUA DE CONEIXEMENT LOCAL

DISTRIBUCIÓ I VENTA DE PRODUCTES PESQUERS

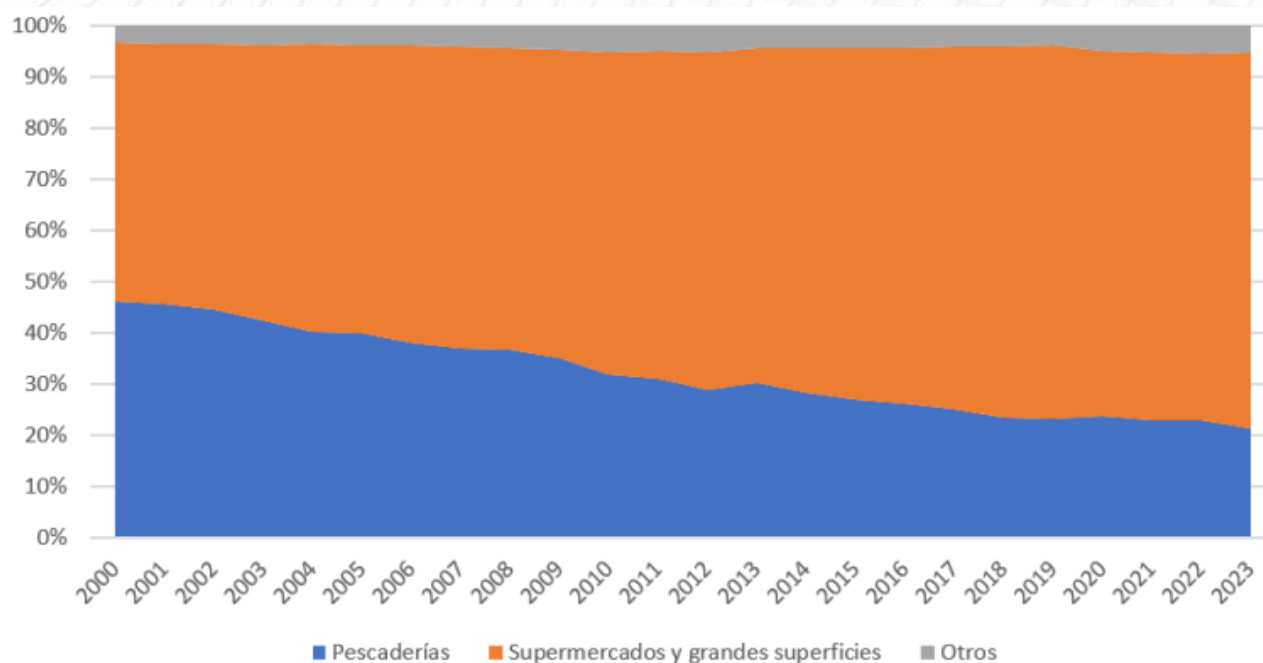

Evolució del nombre d'Establiments de peix a la ciutat de Palma entre 1960 y 1993 Font: Domínguez 2024; Domínguez, tesi doctoral en curs.

- ❑ **Disminució de nº peixateries** de 147 establiments al 1993 a 36 el 2023 (Domínguez 2024)
- ❑ **Als mercats** de 220 llocs de venda al 2002 a 29 llocs el 2020 (Domínguez 2024)

DISTRIBUCIÓ I VENTA DE PRODUCTES PESQUERS

Evolució de la quota de mercat del producte pesquer per canal de compra a Espanya

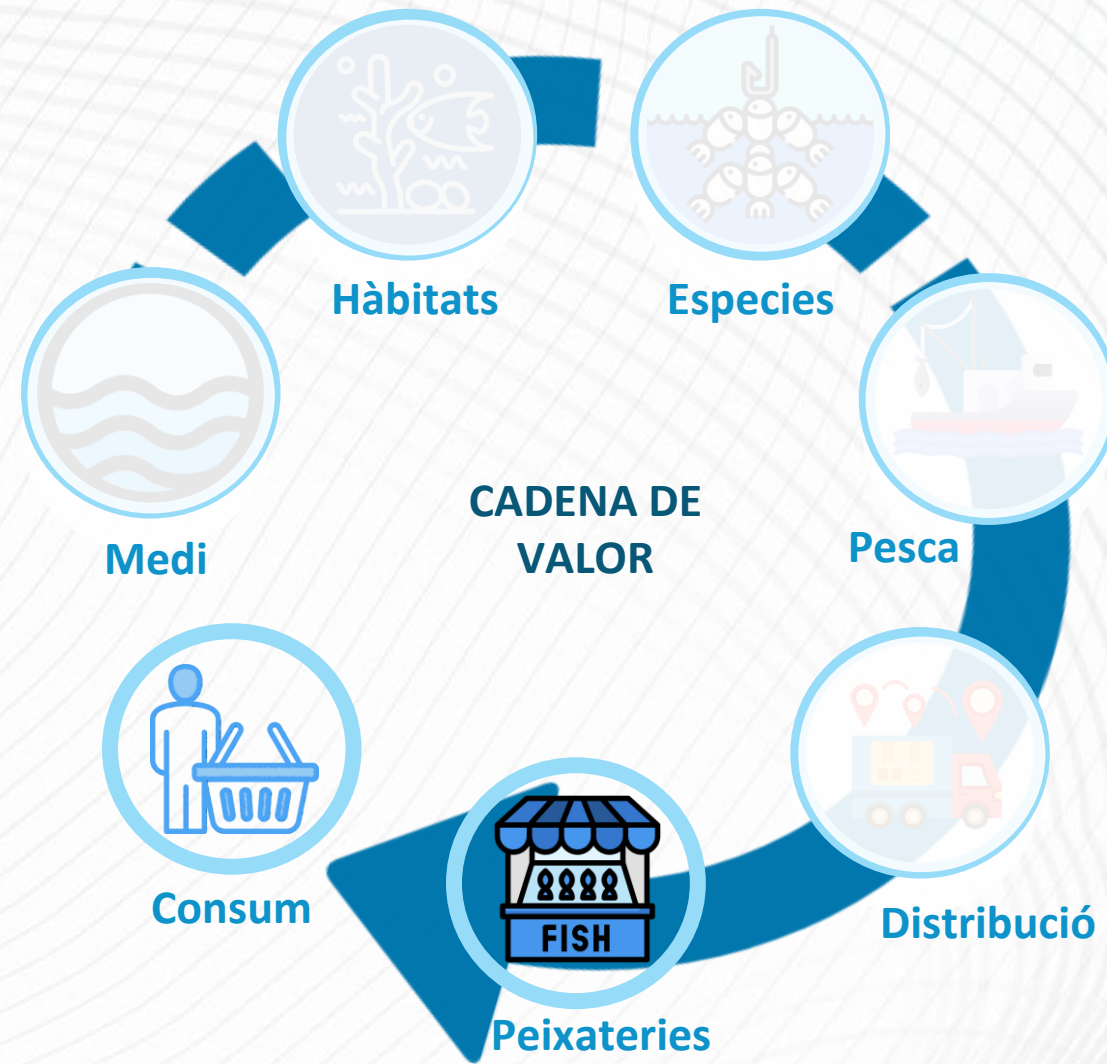

Fuente: elaboración propia a partir de las encuestas de consumo domiciliario del MAPA. (MAPA, 2024a)

- ❑ **Disminució de nº peixateries** de 147 establiments al 1993 a 36 el 2023 (Domínguez 2024)
- ❑ **Als mercats** de 220 llocs de venda al 2002 a 29 llocs el 2020 (Domínguez 2024)
- ❑ **Decreix els negocis familiars- teixit**
  - ➔ Pèrdua dones arraigades
  - ➔ Pèrdua flota i pescadors/es

Domínguez, tesi doctoral en curs.

Ortega, M., Garrido, A., Coll, M., 2025.

CONSUM DE PRODUCTES PESQUERS

Consum: 20.37 quilos per persona cada any, de quin peixos? (any 2021)

Salmón 2.32 Kg per persona
Sardina 0.55 Kg per persona

S. De Juan et al., 2024 *Marine Policy* 163

Exposició temporal

DE LA MAR A LA TAULA

Port de Pollença

Des del 25 de juny al 6 de juliol

L'Associació de Veïns del Port de Pollença acull l'exposició "De la mar a la taula", finançada pel Museu Marítim de Mallorca. Adreçada al públic local, ofereix de manera entenedora un recorregut pels diferents elements culturals de la cuina marinera que són part del patrimoni immaterial de l'illa.

Patrimoni immaterial - Elements culturals de la cuina marinera

"Podemos afirmar por tanto que hay una **ruptura en la transmisión generacional de la cultura alimentaria marinera** debido a la pérdida de los oficios locales ligados a la pesca, y a una creciente disociación entre los hábitos de consumo de pescado y el conocimiento de especies y recetas tradicionales."

Font: Margalida Mulet i Diana Borrás, Antropòlogues

CONSUM DE PRODUCTES PESQUERS: Iniciatives locals

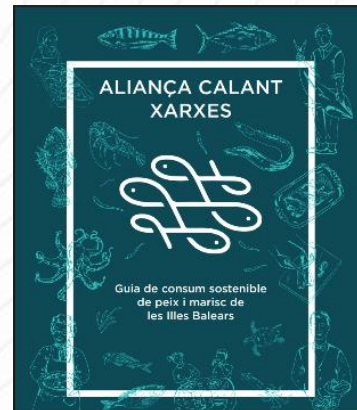

**ALIMENTS
d'AQUÍ**

Punt de trobada
del producte
de Menorca

**alimentant
el futur**

PEIX I MARISC DE LA MAR BALEAR:
Cada espècie en el moment òptim

Calamar
Loligo vulgaris

Sípia
Sepia officinalis

Tresmall

Pop
Octopus vulgaris

CEFALÒPODES
Un recurs molt renovable i una font de proteïnes. Es consumeix fàcilment, perquè no té espines.

D'arrossegament

HIVERN

maritimmallorca · Seguir

maritimmallorca · 13 sem
Calendari de peixos i marisc de la Mar Balear. Cada espècie en el seu moment òptim.

🐟 Cefalòpodes de la Mar Balear: consum responsable i sostenible!

🌊 Els cefalòpodes, com el calamar, la sípia i el pop, són una opció deliciosa i saludable que es pesca en el seu moment òptim durant l'hivern.

🐙 A més de ser una font excel·lent de proteïnes, són fàcils de consumir perquè no tenen espines.

🐙 Saps com es pesquen? Amb tècniques sostenibles com el tresmall i l'arrossegament, respectant l'entorn i garantint un recurs renovable per al futur.

37 Me gusta
22 de enero

Entra para indicar que te gusta o comentar.

imedeia
CSIC
Universitat de les Illes Balears

**EXCELENCIA
MARIA
DE MAEZTU**
2023-2027

CSIC
CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

SA DRAGONERA BLAVA

Pla cogestió Pitiuses
 Pla cogestio Pesca recreativa
 GALPs (Mallorca /Eivissa-Formentera/
 Menorca)
 Custodia del Territori Dragonera Blava

GALP
 /MALLORCA
 GRUP
 D'ACCIÓ LOCAL
 PESQUER

**Conselleria d'Agricultura,
 Pesca i Medi Natural**
 Direcció General de Pesca

imedeia
 CSIC

EXCELENCIA
 MARIA
 DE MAEZTU
 2023-2027

CSIC
 CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

SLIDO:

Quines **accions** concretes creus que **pots fer**, com a **consumidor/a**, per promoure una **pesca local i sostenible** (*ecològicament, socialment i econòmicament*)?

www.slido.com

Codi: **#2726615**

<https://app.sli.do/event/5f62wb54L8oBcfMHzPizuA>